

SØNDRE HELGELAND MILJØVERK
Åremvegen 99
8664 MOSJØEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Camilla Risa Haugstad, 75547890

Rapport etter tilsyn - Søndre Helgeland Miljøverk IKS - Åremma - Vefsn

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn den 11. april 2024 hos Søndre Helgeland Miljøverk (SHMIL) IKS sitt anlegg på Åremma (virksomhetsnummer: 975835413).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har mangler ved sin utslippskontroll for utslipp til vann.
- Avvik 2: Virksomheten har noen mangler når det kommer til lagring og merking av farlig avfall.
- Avvik 3: Virksomheten mangler noen risikovurderinger og skriftlige rutiner relatert til lagring og håndtering av farlig avfall.
- Avvik 4: Virksomheten kan ikke dokumentere at oljeutskilleren er dimensjonert riktig og at den har tilstrekkelig kapasitet ved fremtidig økte mengder med nedbør.
- Avvik 5: Virksomheten har deponert biologisk nedbrytbart avfall med over 10% TOC.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

SHMIL IKS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen **15. september 2024**.

Statsforvalteren påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Virksomheten bør tydeliggjøre hvordan risikoreducerende tiltak for å ivareta ytre miljø følges opp
- Anmerkning 2: Journalføringen av farlig avfall lagret på anlegget bør forbedres.

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

SHMIL IKS må betale et gebyr på 38 900 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på e-post eller som sikker melding

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfnopost@statsforvalteren.no ved Camilla Risa Haugstad eller som sikker melding via <https://skjema.no/SF/melding>. Merk svaret med saksnummer 2018/7187.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har mangler ved sin utslippskontroll for utslipp til vann

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Søndre Helgeland Miljøverk IKS, sist endret 24.01.2024, vilkår 3.1, 11.1, 11.2, 11.3 og 11.4.

Beskrivelse av krav

I henhold til tillatelsens vilkår 11.1-11.4 er det krav til at virksomheten systematisk skal kartlegge virksomhetens utslipp til vann. Virksomheten skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelse av et program for utslippskontroll. Utslippskontrollen skal kontrollere og dokumentere utslippene ved å gjennomføre målinger som er representativ for virksomhetens faktiske utslipp, og skal minst omfatte komponenter som er regulert gjennom tillatelsen og forskrift (11.2). Det skal jevnlig vurderes om plassering av prøvepunkt og valg av metode og frekvens gir representative prøver for driften (11.3). Program for utslippskontroll (11.4) skal inneholde oversikt over utslippsstrømmer, volum og innhold. Der skal også metode for prøvetaking og frekvens begrunnes, og usikkerhetsbidrag i målingene skal vurderes. I tillatelsen pkt. 3.1 er det satt grenseverdier for olje, suspendert stoff og pH for alle utslipp fra punktkilder på anlegget.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Dere har i 2023 tatt til sammen tre vannprøver, der én prøve er tatt i oljeutskilleren og to prøver er tatt i utslippspunkt for overvann i Årembekken. Alle prøvene er analysert for oljeinnhold i prosessvannet, og for prøvene i utslippspunkt til Årembekken er det også målt suspendert stoff. Det er ikke gjort målinger av pH i punktutslipp i 2023. Utslippskontrollen omfatter dermed ikke alle komponenter i alle utslippspunkt som virksomheten er pliktige til å kontrollere og rapportere årlig.

Under tilsynet viste dere en skriftlig rutine for utslippskontroll som beskriver hvor ofte det skal tas vannprøver i punktutslippene, men dere kunne ikke vise at dere systematisk har kartlagt virksomhetens utslipp til vann iht. pkt. 11.1 i tillatelsen. Videre har dere ikke gjort målinger iht. tillatelsens pkt. 11.2 i alle punktutslipp som er representative for virksomhetens faktiske utslipp. Prøvetakingsfrekvensen skal sikre representative prøver som viser virksomhetens faktiske påvirkning. 2023 er første året dere har krav til å rapportere suspendert stoff og pH, og i en oppstartsfasen må man ha hyppig prøvfrekvens for å vurdere hvorvidt prøvene er representative for virksomhetens faktiske utslipp. Det mangler også et program for utslippskontroll som ivaretar kravene i vilkår 11.4, der dere redegjør for de kartlagte utslippene, gjennomføringen av utslippskontrollen og kvalitetssikring av målingene.

Avvik 2: Virksomheten har noen mangler når det kommer til lagring og merking av farlig avfall

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse siste endret 24.01.2024, vilkår 9.2.2 c) og d)

Beskrivelse av krav

Tillatelsens vilkår 9.2.2 c) krever at alt lagret avfall skal være merket slik at der fremgår hva som er lagret. Videre krever vilkår 9.2.2 d) at avfall som ved sammenblanding kan gi fare for brann, eksplosjon eller dannelse av farlige stoffer skal lagres med nødvendig avstand.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under befaringen på anlegget ble klorparafinholdige isolerglassruter ved miljøtorget lagret uten merking. I miljøkontaineren ved miljøtorget ble farlig avfall som enda ikke var klassifisert lagret i egen kasse. Denne kassen var uten merking om at det var lagret ukjent farlig avfall i den. Klorparafinholdige isolerglassruter lagret i konteiner ved miljøtorget var heller ikke merket. Videre var det også et område i hall 6 der det ble lagret ukjent farlig avfall. Dette var heller ikke der merket med hva som ble lagret (se figur 1). I hall 6 var det også lagret flere små esker med småkolli farlig avfall som var sortert. Disse boksene var ikke merket med hva som var lagret inni dem. Det er viktig å merke farlig avfall slik at man vet hva som lagres hvor, og dermed sikrer at farlig avfall som gir fare for brann, eksplosjon eller dannelse av farlige stoffer ved sammenblanding ikke lagres sammen.

Figur 1: Venstre bilde viser lagring av ukjent farlig avfall i miljøkonteiner uten at dette er merket. Høyre bilde viser farlig avfall i hall 6 som ikke er merket med innhold.

I tillegg var syre og baser lagret uten tilstrekkelig avstand både i miljøkonteineren ved miljøtorget og i hall 6, se figur 2. Det er viktig at syre og baser lagres med nødvendig avstand, da de ved sammenblanding kan skape farlige stoffer (se også avvik 3).

Figur 2: Viser lagring av syre og base i hall 6 som var lagret helt inntil hverandre.

Avvik 3: Virksomheten mangler noen risikovurderinger og skriftlige rutiner relatert til lagring og håndtering av farlig avfall

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6 og 7.
- Tillatelse sist endret 24.01.2024, vilkår 9.2.2 a).

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 krever at virksomheten har skriftlige rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav iht. tillatelsen. Videre krever internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 at virksomheten kartlegger farer og problemer, og på denne bakgrunn vurderer risiko, samt utarbeider tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Tillatelsen krever også at all håndtering av avfall skal være basert på en risikovurdering.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under tilsynet kunne dere ikke vise til en skriftlig rutine for håndtering av ukjent farlig avfall. Dere beskrev rutiner for vurdering av ukjent farlig avfall, men disse var ikke skriftliggjort i deres internkontroll. Det er viktig at virksomheten har gode rutiner for hvordan dere håndterer ukjent farlig avfall ved anlegget. Dere må ha klare rutiner for hvordan dere vurderer ukjent farlig avfall slik at videre håndtering blir riktig. Dere kunne heller ikke vise til en rutine som sikrer at dere overholder kravet til lagringstid og samtidig lagring av farlig avfall. Dette er spesielt sårbart da man ikke har et digitalt system for løpende oversikt over farlig avfall på anlegget (se også anmerkning 2).

Under tilsynet kunne dere ikke vise til en risikovurdering for lagring av farlig avfall som gir fare for brann, eksplosjon eller dannelse av farlige stoffer ved sammenblanding. Det er viktig at virksomheten har et bevisst forhold til lagring av denne typen farlig avfall, for å redusere risikoen for blant annet brann og eksplosjon ved anlegget (se også avvik 2).

Avvik 4: Virksomheten kan ikke dokumentere at oljeutskilleren er dimensjonert riktig og at den har tilstrekkelig kapasitet ved fremtidige økte mengder med nedbør

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse sist endret 24.01.2024, vilkår 3.5.

Beskrivelse av krav

Tillatelsens vilkår 3.5 krever at SHMIL kan dokumentere at oljeutskilleren er riktig dimensjonert og at den har tilstrekkelig kapasitet ved fremtidige økte mengder med nedbør.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Dere har en oljeutskiller på anlegget som ble satt ned en gang på 90-tallet. Under tilsynet kunne dere ikke dokumentere kapasiteten på oljeutskilleren. Dere kunne heller ikke vise til en vurdering om det er tilstrekkelig kapasitet på oljeutskilleren ved fremtidige økte nedbørmengder. Det er viktig at dere vurderer kapasiteten til oljeutskilleren, slik at dere sikrer at oljeutskilleren faktisk renses olje fra vann på anlegget. Det blir umulig å vurdere fremtidig kapasitet når man ikke kan dokumentere dimensjoneringen av oljeutskilleren. Dette er særlig viktig å ta høyde for ved økte nedbørmengder i årene fremover, da en oljeutskiller har en maksimal kapasitet for hvor mye vann den kan håndtere til enhver tid. Dersom vannmengdene blir større enn det oljeutskilleren er dimensjonert for, vil den ikke kunne ta ut all oljen i vannet som renner gjennom oljeutskilleren. Dette vil igjen føre til at oljeutslippet fra anlegget blir større enn nødvendig.

Avvik 5: Virksomheten har deponert biologisk nedbrytbart avfall med over 10% TOC

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) Kapittel 9. Deponering av avfall, § 9-4 a).
- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall av 30.06.2009, vilkår 3.1.3.1 a).
- Tillatelse til deponering av biologisk nedbrytbart avfall av 16.05.2023.

Beskrivelse av krav

Det er et generelt forbud mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall med mer enn 10% TOC, jf. avfallsforskriften § 9-4 a). Dette forbudet er også gjengitt i tillatelse av 30.06.2009. I tillatelse til deponering av biologisk nedbrytbart avfall av 16.05.2023 gav vi særskilt tillatelse til deponering av inntil 40 000 m³ av denne typen avfall fra Nesbruktomta. Vi stilte der blant annet krav til at alt avfall som kunne sorteres ut, deriblant større trestokker, ikke skulle deponeres, men sorteres ut. Vi stilte også krav om at det skulle legges et oljeabsorberende dekke under massene fra Nesbruktomta, da massene er sterkt forurenset med PAH og andre oljeforbindelser.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under tilsynet ble vi kjent med at det er lagt kvernet trevirke som oljeabsorberende lag i deponiet der massene fra Nesbruktomta skal deponeres. Deponering av biologisk nedbrytbart avfall skal kun tillates i særlige tilfeller, fordi vi ønsker at metanproduksjonen i deponi reduseres så langt det lar seg gjøre.

Bruk av kvernet trevirke som oljeabsorberende dekke er et brudd på forbudet mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall med TOC over 10 % i avfallsforskriften § 9-4 a), så lenge dette ikke er ettertrykkelig tillatt gjennom tillatelsen dere har fått til å deponere biologisk nedbrytbart avfall fra Nesbruktomta. Treverket må derfor fjernes og erstattes med en annen type oljeabsorberende dekke som ikke er omfattet av forbudet mot deponering av visse typer avfall (avfallsforskriften § 9-4). Dersom det viser seg at det ikke finnes annen type oljeabsorberende dekke som egner seg til dette bruket, må SHMIL søke om endring av tillatelsen av 16.05.2023 på dette punktet.

Anmerkning 1: Virksomheten bør tydeliggjøre hvordan risikoreduserende tiltak for å ivareta ytre miljø følges opp

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Det er beskrevet mange risikoreduserende tiltak i virksomhetens miljørisikovurdering, men det mangler en systematisk kontroll over hvordan de risikoreduserende tiltakene følges opp innad i virksomheten. Under tilsynet kom det frem at mange risikoreduserende tiltak ivaretas i prosjekt med oppgradering av infrastruktur på avfallsanlegget. Dette bør skriftliggjøres for å synliggjøre hvilke risikoreduserende tiltak som ivaretas i infrastrukturprosjektet og hvilke risikoreduserende tiltak som ivaretas på annet vis. En skriftliggjøring av dette sikrer at de risikoreduserende tiltakene på anlegget ivaretas og faktisk reduserer risikoen for negativ påvirkning fra anlegget på det ytre miljø.

Anmerkning 2: Journalføringen av farlig avfall lagret på anlegget bør forbedres

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

På anlegget finnes det papirførte journaler av farlig avfall mottatt på miljøtorg og tavleført journal for farlig avfall klart til videresending på anlegget. Disse journalene oppdateres jevnlig, men er ikke koblet mot en digital løsning. Et fysisk journalføringssystem er mer sårbart enn et digitalt journalføringssystem. Det er større risiko for menneskelig feil ved et fysisk journalføringssystem, og man er avhengig av enkeltpersoner for å ha kontroll over journalføringen på anlegget. Ved fysiske journalføringssystem er det ekstra viktig med gode skriftlige rutiner som sørger for at journalføringen holdes oppdatert til enhver tid.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren vedtar at Søndre Helgeland Miljøverk IKS må betale et gebyr på 38 900 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 26.03.2024 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage på vedtak om gebyr

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av SHMIL IKS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn med anlegget og del av landsdekkende tilsynsaksjon med anlegg for mottak og mellomlagring av farlig avfall.

Fra Statsforvalteren deltok

- Camilla Risa Haugstad
- Ingrid Austerheim

Kontaktperson hos SHMIL IKS

- Toril Haltbrekken

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende SHMIL IKS ble kontrollert under tilsynet:

- Åremma regionmottak for sortering av avfall
- Åremma deponi for ordinært avfall

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til forurensende aktivitet:

- Utslipp til luft og vann
- Utslippskontroll/måleprogram
- Håndtering av avfall/farlig avfall og kjemikalier
- Internkontroll (med relevans for utslipp og avfall), spesielt risikovurderinger, rutinebeskrivelser og avvikshåndtering)

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Søndre Helgeland Miljøverk IKS, sist endret 24.01.2024
- Tillatelse til deponering av biologisk nedbrytbart avfall av 16.05.2023
- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall av 30.06.2009

Del 4: Annen informasjon

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentleglova.

Med hilsen

Tilde Nygård (e.f.)
seksjonsleder

Camilla Risa Haugstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

VEFSN KOMMUNE

Postboks 560

8651

MOSJØEN